

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2

The 2nd STOU Graduate Research Conference

ความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกรจังหวัดชัยภูมิ

Knowledge Needs for Increase Pomelo (Citrus Maxima or Citrus Grandis) Yield Quality by Farmers of Chaiyaphum Province

สามารถ ทวีชีพ (Samars tavechve)* สมจิต โยชะคง (Somchit Yotakhong)**

สุนันท์ ลีสังข์ (Sunan seesang)***

บทคัดย่อ

การวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ 2) ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกส้มโอและการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอ 3) สภาพการผลิตส้มโอ 4) ระดับความต้องการความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกร 5) เปรียบเทียบความต้องการความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอจังหวัดชัยภูมิระหว่างเกษตรกรผู้เข้าร่วม และไม่เข้าร่วมโครงการ และ 6) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอที่เข้าร่วม และไม่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐานในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 129 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบด้วยค่า t – test

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.92 ปี มีสถานภาพสมรส และเรียนหนังสือทุกคน จบประถมศึกษา และเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนเงินล้าน โดยมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.43 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตร มีเครื่องมือในการทำไร่ไถสวนส้มโอเป็นเครื่องตัดหญ้า มีจำนวนวัยแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.46 คน ไม่มีการจ้างแรงงาน โดยมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 105,004.62 บาท มีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 33,012.31 บาท มีรายจ่ายในการปลูกส้มโอเฉลี่ย 24,184.62 บาท และส่วนใหญ่ไม่มีการกู้เงินลงทุน เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.81 ปี มีสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่เรียนหนังสือในระดับประถมศึกษา เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนเงินล้าน โดยมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.80 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตร เครื่องมือที่ใช้ในสวนส้มโอส่วนใหญ่เป็นเครื่องสูบน้ำ มีจำนวนวัยแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.55 คน ไม่มีการจ้างแรงงาน โดยมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 108,468.75 บาท มีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 19,931.25 บาท มีรายจ่ายในการปลูกส้มโอเฉลี่ย 13,471.55 บาท และส่วนใหญ่กู้เงินจาก ธ.ก.ส. 2) ความรู้พื้นฐานในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการ มีความรู้พื้นฐานในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอภาพรวมในระดับปานกลาง โดยมีความรู้ร้อยละ 2 กลุ่ม ในเรื่องการรวมกลุ่มและการแปรรูป/การบรรจุภัณฑ์ 3) สภาพการผลิตส้มโอในจังหวัดชัยภูมิ เกษตรกรผู้ร่วมโครงการ มีพื้นที่ปลูกส้มโอเฉลี่ย 5.94 ไร่ มีการปลูกส้มโอเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 12.85 ปี มีสภาพดินปลูกส้มโอเป็นดินร่วนปนทราย มีการเตรียมดิน โดยการไถเคาะ กำหนดระยะปลูกระหว่างต้นระหว่างแถว 6x6 เมตร ทุกคนมีการปรับปรุงบำรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยเคมี เกษตรกรทุกคนใช้พันธุ์ทองดีและขาวทองดี แต่เกษตรกรไม่ขายพันธุ์เอง การปลูกใช้เป็นกิ่งตอน มีการให้น้ำส้มโอโดยให้น้ำแบบปล่อยตาม ร่องสวน มีการตัดแต่งกิ่งหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว มีการตัดผลที่เป็นโรคออก มีการอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ เช่น แมลงห้ำ แมงมุม ป้องกันกำจัดแมลงศัตรูส้มโอ โดยการจับทำลาย ป้องกันกำจัดโรคส้มโอ โดยตัดกิ่ง ใบ ผล ที่เป็นโรคเผาทำลาย เก็บเกี่ยวโดยการดูจากอายุของผล และขนาดของผล และทำการคัดเลือกผลที่มีคุณภาพตามตลาดต้องการ มีการเก็บผลผลิตขายเอง โดยขายให้กับพ่อค้ารวบรวมในอำเภอ (พ่อค้าต่างถิ่น) และเห็นว่าสิ่งที่มีผลต่อคุณภาพส้มโอคือ ปริมาณน้ำตาลในผลส้ม เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ มีพื้นที่ปลูกส้มโอเฉลี่ย 5.36 ไร่ มีการปลูกส้มโอเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 12.72 ปี มีสภาพดินปลูกส้มโอเป็นดินร่วนปนทราย เตรียมดินโดยการยกร่อง กำหนดระยะปลูกระหว่างต้นระหว่างแถว 6x6 เมตร มีการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยเคมี ใช้พันธุ์ทองดีและขาวทองดี เกษตรกรไม่ขายพันธุ์เอง โดยซื้อจากเพื่อน ใช้กิ่งตอนเพาะปลูก มีการปลูกแบบยกร่อง การให้น้ำแบบปล่อยตามร่องสวน มีการตัดแต่งกิ่งหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว โดยมีการอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติของแมลง และไรศัตรูส้มโอ การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูส้มโอ โดยการใส่สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช การป้องกันกำจัดโรคส้มโอ ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช การเก็บเกี่ยวโดยดูจากอายุของผล มีการเก็บผลผลิตขายเอง โดยขายให้กับพ่อค้ารวบรวมในอำเภอ (พ่อค้าต่างถิ่น) และเห็นว่าสิ่งที่มีผลต่อคุณภาพส้มโอคือ ขนาดของผล 4) ระดับความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีความต้องการความรู้จากการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ มีความต้องการความรู้จากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรกับความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกร ในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 มีปัญหาความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอ ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอในระดับมาก ทั้ง 2 กลุ่ม ในเรื่อง การเพิ่มความหวานในผลส้มโอ การปลิดผล เช่น ผลเล็ก ผลบิดเบี้ยว ผลมีตำหนิ การทำให้กิ่งเดิม-ไม่ฝ่อ-เกิดใบปลา เป็นต้น 6) ผลการทดสอบสมมติฐาน สมมติฐานที่ 1 ความรู้พื้นฐานในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกรระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกับสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมโครงการผลผลิตส้มโอแตกต่างกัน พบว่า ภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ประกอบด้วย การขยายพันธุ์ส้มโอ การปลูก การปฏิบัติและรักษาส้มโอ การตัดปรับแต่งและการปลอดภัยส้มโอ การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชส้มโอ สมมติฐานที่ 2 แหล่งความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกรระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกับสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมโครงการผลผลิตส้มโอแตกต่างกัน พบว่า ภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้ การฝึกอบรม เอกสารวิชาการ/วารสาร นิทรรศการ และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สมมติฐานที่ 3 ระดับความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกรระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกับสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมโครงการผลผลิตส้มโอแตกต่างกัน พบว่า ภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 6) ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีปัญหาในด้านต้องการความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการเพิ่มความหวานในผลส้มโอ การทำให้กิ่งเดิม-ไม่ฝ่อ-เกิดใบปลา การปลิดผล เช่น ผลเล็ก ผลบิดเบี้ยว ผลมีตำหนิ การดูแลรักษาช่วงส้มโอติดผล เป็นต้น โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยใช้ศัตรูธรรมชาติ รวมทั้งมีการสาธิตวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้อย่างถูกต้อง

คำสำคัญ ความต้องการความรู้ การเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอ จังหวัดชัยภูมิ

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** รองศาสตราจารย์ สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*** รองศาสตราจารย์ สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Abstract

The objectives of this study were to study 1) social and economic fundamental state of farmers who had produced pomeloes in Chaiyaphum Province; 2) their fundamental knowledge of pomelo raising, and the increase in the yield quality of their pomeloes; 3) their pomelo production state; 4) the level of their need for the knowledge of the increase in their pomelo yield quality; 5) compare the difference of their need for the increase in their pomelo yield quality between the farmers who participated in the safe and standardized yield production extension project in Chaiyaphum Province and the ones who did not; 6) their problems and suggestions on the increase in their pomelo yield quality.

The population in this study were farmers who had produced pomeloes in Chaiyaphum Province and participated or did not participate in the safe and standardized yield production extension project in Chaiyaphum Province, 129 persons altogether. The statistical methodology used to analyze the data by instant computer programs were frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test analysis.

The findings of this study were as follows: (1) Most of the studied farmers were male, with average age at 52.92 years and 50.81 years respectively. The farmers who participated in the project were married, divorced, and widowed, while the ones who did not participate in the project were single. They were educated at primary level. They were a member of the Million Baht Fund. The average quantity of members of their family was 4.43 persons and 4.80 persons. Most of them were a farmer. The average quantity of the labor in their family was 3.46 persons and 3.55 persons. Their average income obtaining from agricultural sections was 105,004.62 Baht and 108,468.75 Baht. Their average income obtaining from non-agricultural sections was 33,012.31 Baht and 19,931.25 Baht. Their expenditure spent on their pomelo raising was 24,184.62 Baht and 13,471.55 Baht respectively. They took out loans from the Bank for Agriculture and Agricultural Co-Operative. (2) It was found that the studied farmers generally had the mentioned knowledge at medium level. (3) It was found that the average area for growing their pomelo trees was 5.94 Rai and 5.36 Rai. The average duration of their pomelo raising was 12.85 years and 12.72 years respectively. Their soil state was loose and sandy. They prepared their soil before growing. The distance between pomelo trees and their row was 6x6 apart. They fertilized their soil by using chemical fertilizer. All of them grew Thongdee, Khao Thongdee, and Khao Phuang promoting tribes. Weeds and insects which destroyed their produce had been eliminated. Almost all of them harvested their produce by considering their age and size. After harvesting, their produce would be graded to meet the need of the market and transported carefully. Considering their knowledge sources of the increase in the pomelo yield quality, it was found that they had their knowledge sources at medium level. (4) It was found that they generally needed the mentioned knowledge at much level, while they generally had problems on their need at medium level. (5) From the hypothesis testing, it was found that 1) the fundamental knowledge of the increase in the pomelo yield quality of both groups was different; 2) the knowledge sources of both groups were not different; 3) the level of the need for the knowledge of both groups were different. And (6) it was found that both groups needed the knowledge of making their pomeloes sweeter and more perfect, the knowledge of plucking small, blemished, or imperfect pomeloes, and the knowledge of keeping them during their bearing fruit period. They suggested that they should have been transferred knowledge, technology, and how to protect their produce and eliminate pests by using their natural enemies, and they should have been given demonstrations of how to do so in order that they would have learned correctly.

Keywords: Knowledge need, Increasing pomelo yield quality, Chaiyaphum Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2
The 2nd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ส้มโอเป็นสินค้าเกษตรชนิดหนึ่งที่มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก และมีโอกาสที่จะขยายพื้นที่การผลิตเพื่อรองรับการส่งออกที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต เพราะเป็นไม้ผลที่มีผลผลิตที่มีอายุการเก็บรักษานานทั้งบนต้นและหลังการเก็บเกี่ยว สามารถขนส่งได้ในระยะยาวไกล และมีแนวโน้มว่าสามารถส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้ดีกว่าไม้ผลชนิดอื่นๆ จังหวัดชัยภูมิมีพื้นที่ทำสวนส้มโอ 1,489 ไร่ และในปี 2554 มีผลผลิตส้มโอจำนวน 45,800 กิโลกรัม และอำเภอเกษตรสมบูรณ์มีพื้นที่ปลูกส้มโอกมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัด รองลงมาอำเภอบ้านแท่น และมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ค่อนข้างสูง โดยเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีผลผลิตที่มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด ทำให้เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่ไม่ดีเท่าที่ควร จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม พัฒนาความรู้ และทักษะในการทำสวนส้มโอ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษา สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ
2. เพื่อศึกษา ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกส้มโอและการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอจังหวัด

ชัยภูมิ

3. เพื่อศึกษา สภาพการผลิตส้มโอในจังหวัดชัยภูมิ
4. เพื่อศึกษา ระดับความต้องการความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกรในจังหวัดชัยภูมิ
5. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรกับความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกร

ในจังหวัดชัยภูมิผู้ผลิตส้มโอ

6. เปรียบเทียบความต้องการความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอจังหวัดชัยภูมิระหว่างเกษตรกรผู้เข้าร่วม และไม่เข้าร่วมโครงการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน จำนวน 2 อำเภอ ได้แก่อำเภอเกษตรสมบูรณ์ และอำเภอบ้านแท่นโดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 351 ราย จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างจากนั้นใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย ในแต่ละอำเภอใช้การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างจากตำบลที่เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละอำเภอตามสัดส่วนจนครบ จำนวน 65 ราย สำหรับเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการแต่ละพื้นที่ปลูกส้มโอในบริเวณใกล้เคียงกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 2 อำเภอ โดยเลือกวิธีสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 64 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ t-test

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ และความรู้พื้นฐานในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีอายุเฉลี่ย 52.92 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกองทุนเงินล้าน มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.43 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม เครื่องมือที่ใช้ในสวนส้มโอส่วนใหญ่เป็นเครื่อง

ตัดหญ้า จำนวนแรงงานเฉลี่ย 3.46 คน ไม่มีการจ้างแรงงาน มีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 105,004.62 บาท รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 33,012.31 บาท มีรายจ่ายในการปลูกส้มโอเฉลี่ย 24,184.62 บาท และส่วนใหญ่ไม่มีการกู้เงินลงทุน

ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ มีอายุเฉลี่ย 50.81 ปี ส่วนใหญ่จบประถมศึกษา เป็นสมาชิกกองทุนเงินล้าน มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.80 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม เครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องสูบน้ำ จำนวนวัยแรงงานเฉลี่ย 3.55 คน ไม่มีการจ้างแรงงาน มีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 108,468.75 บาท มีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 19,931.25 บาท มีรายจ่ายในการปลูกส้มโอ 13,471.55 บาท ส่วนใหญ่กู้เงินลงทุน โดยกู้จาก ธ.ก.ส. ในด้านความรู้พื้นฐานในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอ ในภาพรวมเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีความรู้พื้นฐานในระดับปานกลาง และทั้ง 2 กลุ่มมีความรู้ในเรื่อง การรวมกลุ่มการสร้างเครือข่าย และการแปรรูป/การบรรจุภัณฑ์

2. ความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการ ต้องการได้รับความรู้มากจากการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ส่วนที่ต้องการน้อย คือ จากวิทยุกระจายเสียง วิทยุ/โทรทัศน์ พนักงานบริษัทเอกชน และอินเทอร์เน็ต และต้องการความรู้มากในทุกประเด็น เช่น การดูแลและบำรุงรักษาส้มโอ การปลูก การตัดแต่งกิ่ง และการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น

3. สภาพการผลิตส้มโอในจังหวัดชัยภูมิ

เกษตรกรผู้ร่วมโครงการมีพื้นที่ปลูกส้มโอ เฉลี่ย 5.94 ไร่ มีการปลูกส้มโอเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 12.85 ปี มีสภาพดินปลูกส้มโอเป็นดินร่วนปนทราย มีการเตรียมดิน โดยมีการไถดะ กำหนดระยะปลูกระหว่างต้นXระหว่างแถว 6 X 6 เมตร มีการปรับปรุงบำรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยเคมี เกษตรกรทุกคนใช้พันธุ์ส่งเสริม โดยใช้พันธุ์ทองดีและขาวทองดี แต่เกษตรกรไม่ขยายพันธุ์ สภาพพื้นที่ปลูกส้มโอเป็นที่ดอน การให้น้ำส้มโอ ให้น้ำแบบปล่อยตามร่องสวน มีการตัดแต่งกิ่งหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว มีการอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ โดยใช้แมลงห้ำและแมงมุม มีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูส้มโอโดยการจับทำลาย และมีการป้องกันกำจัดโรคส้มโอ โดยตัดกิ่ง ใบ ผล ที่เป็นโรคเผาทำลาย เก็บเกี่ยวโดยการดูจากอายุของผล และขนาดของผล เก็บขายเอง โดยขายให้กับพ่อค้ารวบรวมในอำเภอ (พ่อค้าต่างถิ่น) และเกษตรกรทุกรายเห็นว่าสิ่งที่มีผลต่อคุณภาพส้มโอคือ ปริมาณน้ำตาลในผลส้มโอ

เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่ปลูกส้มโอเฉลี่ย 5.36 ไร่ มีการปลูกส้มโอเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 12.72 ปี มีสภาพดินปลูกส้มโอเป็นดินร่วนปนทราย มีการเตรียมดิน โดยการยกร่อง กำหนดระยะปลูกระหว่างต้นXระหว่างแถว 6x6 มีการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยเคมี ใช้พันธุ์ส่งเสริม โดยใช้พันธุ์ทองดีและขาวพวง ไม่ขยายพันธุ์เอง ซื้อจากเพื่อน ไม่ใช้การเพาะเมล็ด โดยใช้กิ่งตอน มีพื้นที่ปลูกส้มโอเป็นพื้นที่ลุ่ม มีการปลูกแบบยกร่องในสภาพดินปลูกที่เป็นดินเหนียว มีการให้น้ำแบบปล่อยตามร่องสวน การอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ โดยใช้แมลงห้ำและแมงมุม มีการเก็บวัชพืชและเศษพืช และเก็บบำรุงรักษาอุปกรณ์ ได้แก่ มีด จอบภาชนะเก็บผลผลิต มีการป้องกันกำจัดวัชพืชส้มโอ โดยทุกรายมีการตัดวัชพืช มีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูส้มโอ โดยการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช มีการป้องกันกำจัด โรคส้มโอ โดยการใช้สารเคมี การเก็บเกี่ยวโดยดูจากอายุของผล มีการเก็บในโรงบรรจุ การเก็บขายเอง โดยขายให้กับพ่อค้ารวบรวมในอำเภอ (พ่อค้าต่างถิ่น) และเห็นว่าสิ่งที่มีผลต่อคุณภาพส้มโอคือ ขนาดของผล

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2

The 2nd STOU Graduate Research Conference

การเปรียบเทียบความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกรระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกับสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมโครงการผลิตส้มโอ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความรู้พื้นฐานในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอระหว่าง สมาชิกเข้าร่วมกับสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมโครงการผลิตส้มโอ

ประเด็น	เข้าร่วมโครงการ (n=65)		ไม่เข้าร่วม โครงการ (n=64)		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.การขยายพันธุ์ส้มโอ	1.94	0.73	1.61	0.61	2.790	0.006*
2.การปลูก	2.25	0.73	1.89	0.62	2.984	0.003*
3. การปฏิบัติดูแลรักษาส้มโอ	2.34	0.64	1.89	0.78	3.561	0.001*
4.การตัดปรับแต่งและการผลิตผลส้มโอ	1.97	0.56	1.75	0.64	2.068	0.041*
5.การป้องกันกำจัด โรคและแมลงศัตรูศัตรูพืชส้มโอ	2.02	0.63	1.72	0.58	2.801	0.006*
6.การเก็บเกี่ยวผลผลิตส้มโอ	2.25	0.66	2.03	0.67	1.838	0.068
7.การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	2.26	0.62	2.03	0.71	1.961	0.052
8.การเก็บรักษาส้มโอ	2.14	0.68	1.95	0.77	1.453	0.149
9.สิ่งที่มีผลต่อคุณภาพผลผลิตส้มโอ	2.28	0.57	1.80	0.76	4.047	0.000*
คุณภาพส้มโอที่ดี นอกจากจะคำนึงถึงพันธุ์ สภาพดินฟ้าอากาศ การปฏิบัติและบำรุงรักษา ก็ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้						
9.1 ขนาดของผล	2.57	0.59	1.97	0.78	4.966	0.000*
9.2 ความหนาของเปลือก	2.48	0.64	1.86	0.77	4.942	0.000*
9.3 ปริมาณน้ำตาล	1.97	0.85	1.59	0.77	2.632	0.010*
9.4 ปริมาณกรด	1.75	0.83	1.56	0.73	1.388	0.168
9.5 จำนวนเมล็ด	1.75	0.81	1.39	0.66	2.792	0.006*
9.6 ความฉ่ำของเนื้อ	1.71	0.81	1.45	0.67	1.960	0.052
10.ตลาดส้มโอ	2.09	0.63	1.75	0.62	3.115	0.002*
11.การจัดแบ่งเกรดส้มโอ	2.00	0.73	1.75	0.71	1.969	0.051
12.การรวมกลุ่มการสร้างเครือข่าย	1.45	0.66	1.52	0.56	-0.641	0.522
13. การแปรรูป/การบรรจุภัณฑ์	1.26	0.53	1.31	0.50	-0.557	0.579
14. การดูแลรักษาส้มโอหลังการเก็บผลผลิต	1.88	0.63	1.70	0.73	1.454	0.148
รวม	2.02	0.37	1.73	0.50	3.768	0.000**

* มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้ศึกษาสามารถแบ่งจำนวนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการได้ดังนี้ เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 65 คน และไม่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 64 คน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้พื้นฐานในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกรระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกับสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมโครงการผลผลิตส้มโอ พบว่า ภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 $t = 3.768$, Sig. = 0.000) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า มีความแตกต่างจำนวน 12 ประเด็น ดังนี้ การขยายพันธุ์ส้มโอ ($t = 2.790$, Sig. = 0.006) การปลูก ($t = 2.984$, Sig. = 0.003) การปฏิบัติดูแลรักษาส้มโอ ($t = 3.561$, Sig. = 0.001) การตัดปรับแต่งและการผลิตผลส้มโอ ($t = 2.068$, Sig. = 0.041) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูศัตรูพืชส้มโอ ($t = 2.801$, Sig. = 0.006) สิ่งที่มีผลต่อคุณภาพผลผลิตส้มโอคุณภาพส้มโอที่ดี นอกจากจะคำนึงถึงพันธุ์ สภาพดินฟ้าอากาศ การปฏิบัติและบำรุงรักษา ($t = 4.047$, Sig. = 0.000) ขนาดของผล ($t = 4.966$, Sig. = 0.000) ความหนาของเปลือก ($t = 4.942$, Sig. = 0.000) ปริมาณน้ำตาล ($t = 2.632$, Sig. = 0.000) จำนวนเมล็ด ($t = 2.792$, Sig. = 0.006) และ ตลาดส้มโอ ($t = 3.115$, Sig. = 0.002)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบระดับความรู้ที่ได้จากแหล่งความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกับสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมโครงการผลผลิตส้มโอ

ประเด็น	เข้าร่วมโครงการ (n=65)		ไม่เข้าร่วม โครงการ (n=64)		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.บุคคลในบ้าน	1.83	0.72	1.84	0.57	-0.114	0.910
2.ญาติพี่น้อง	1.75	0.66	1.84	0.57	-0.827	0.410
3.เพื่อนบ้าน	1.82	0.64	1.73	0.62	0.731	0.466
4.วิทยุกระจายเสียง	1.43	0.56	1.30	0.46	1.487	0.140
5.วิทยุโทรทัศน์	1.78	0.74	1.50	0.69	2.259	0.026*
6.การฝึกอบรม	2.40	0.75	1.91	0.83	3.554	0.001*
7.เอกสารวิชาการ/วารสาร	2.09	0.70	1.66	0.70	3.547	0.001*
8.การศึกษาดูงาน	2.37	0.82	2.02	0.88	2.358	0.020*
9.นิทรรศการ	2.14	0.73	1.81	0.73	2.539	0.012*
10.นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	2.62	0.68	2.22	0.92	2.791	0.006*
11.นักวิชาการเกษตร(กรมวิชาการเกษตร)	2.31	0.83	2.02	0.90	1.919	0.057
12.เจ้าพนักงานบริษัทเอกชน	1.20	0.51	1.36	0.52	-1.772	0.079
13.อินเทอร์เน็ต	1.11	0.40	1.30	0.66	-1.967	0.052
รวม	1.91	0.30	1.73	0.39	2.910	0.004

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

The 2nd STOU Graduate Research Conference

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแหล่งความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกรระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกับสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมโครงการผลิตส้มโอพบว่า ภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 $t = 2.910$, Sig. = 0.004) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า มีความแตกต่าง จำนวน 6 ประเด็น ดังนี้ วิทย์/โทรทัศน์ ($t = 2.259$, Sig. = 0.026) การฝึกอบรม ($t = 3.554$, Sig. = 0.001) เอกสารวิชาการ/วารสาร ($t = 3.547$, Sig. = 0.001) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการศึกษาดูงาน ($t = 2.358$, Sig. = 0.020) นิทรรศการ ($t = 2.359$, Sig. = 0.012) และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ($t = 2.791$, Sig. = 0.006)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระดับความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอ ระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกับสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมโครงการผลิตส้มโอ

ประเด็น	เข้าร่วมโครงการ (n=65)		ไม่เข้าร่วม โครงการ (n=64)		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.แหล่งปลูก	2.65	0.57	2.56	0.69	0.753	0.453
2.พันธุ์ส้มโอและการเตรียมพันธุ์	2.74	0.51	2.88	0.33	-1.806	0.074
3.ดินและการเตรียมดิน	2.77	0.425	2.89	0.32	-1.847	0.067
4.การปลูก	2.82	0.43	2.92	0.27	-1.689	0.094
5 การดูแลและการบำรุงรักษาส้มโอ	2.83	0.49	2.92	0.32	-1.254	0.212
5.1 การให้น้ำ	2.86	0.39	2.92	0.7	-1.022	0.309
5.2 การให้ปุ๋ย	2.89	0.312	2.92	0.27	-0.574	0.567
5.3.การดูแลรักษาช่วงส้มโอติดผล	2.92	0.27	2.92	0.27	-0.025	0.980
5.4 การตัดแต่งผลให้เหลือต่อกิ่ง	2.72	0.63	2.88	0.38	-1.673	0.097
5.5 การค้ำยันกิ่งและวิธีการค้ำยัน	2.62	0.70	2.70	0.49	-0.823	0.412
6. การตัดแต่งกิ่งและควบคุมทรงพุ่มส้มโอ	2.78	0.48	2.91	0.34	-1.648	0.102
7.การป้องกันและกำจัดศัตรูของส้มโอ	2.72	0.55	2.91	0.34	-2.287	0.024*
8.การใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	2.72	0.55	2.92	0.32	-2.523	0.013*
9.การสร้างความสม่ำเสมอของผลผลิตส้มโอ	2.80	0.47	2.88	0.38	-0.992	0.323
9.1 การไว้ผลต่อต้น	2.68	0.66	2.75	0.47	-0.722	0.472
9.2 การปลิดผล เช่น ผลเล็ก ผลบิดเบี้ยวผลมีตำหนิ	2.72	0.60	2.86	0.39	-1.529	0.129
9.3 การเพิ่มความหวานในผลส้มโอ	2.83	0.49	2.91	0.34	-1.019	0.310
9.4.การทำให้กุ้งเต็ม-ไม่ฝ่อ-เกิดไต่ปลา	2.83	0.49	2.91	0.34	-1.019	0.310
10.การเก็บเกี่ยวผลผลิตส้มโอ	2.69	0.58	2.77	0.46	-0.789	0.431
11.การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	2.68	0.56	2.81	0.432	-1.538	0.127
12.การคัดเกรด	2.82	0.46	2.84	0.41	-0.581	0.562
13. การระมัดระวังความเสียหายต่อผลผลิต	2.74	0.57	2.84	0.41	-1.213	0.227

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2
The 2nd STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเด็น	เข้าร่วมโครงการ (n=65)		ไม่เข้าร่วม โครงการ (n=64)		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
14 การบรรจุหีบห่อ	2.42	0.79	2.48	0.59	-0.563	0.574
15 การเก็บรักษาผลเพื่อรอการจำหน่าย	2.55	0.69	2.48	0.59	0.616	0.539
16 การขนส่ง	2.48	0.75	2.47	0.62	0.067	0.946
17 การดูแลรักษาส้มโอหลังการเก็บผลผลิต	2.71	0.61	2.42	0.75	2.376	0.019*
รวม	2.73	0.40	2.80	0.31	-1.044	0.298

* มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกรระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกับสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมโครงการผลิตส้มโอ พบว่า ภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.044$, $Sig. = 0.298$) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า มีความแตกต่างจำนวน 3 ประเด็น ดังนี้ การป้องกันและกำจัดศัตรูของส้มโอ ($t = -2.287$, $Sig. = 0.024$) การใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ($t = -2.523$, $Sig. = 0.013$) การดูแลรักษาส้มโอหลังการเก็บผลผลิต ($t = 2.376$, $Sig. = 0.019$)

อภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาความรู้พื้นฐานในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอพบว่า ในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีความรู้พื้นฐานในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้พื้นฐานในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอในระดับน้อย ได้แก่ เรื่องการรวมกลุ่มการสร้างเครือข่าย และการแปรรูป/การบรรจุภัณฑ์ ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการมีความรู้พื้นฐานในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอภาพอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การขยายพันธุ์ส้มโอ ปริมาณน้ำตาล ปริมาณกรด การรวมกลุ่มการสร้างเครือข่าย ความสะอาดของเนื้อ จำนวนเมล็ด และการแปรรูป/การบรรจุภัณฑ์ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอเป็นหลัก และการผลิตส้มโอที่มีคุณภาพมาตรฐานตามหลัก GAP ซึ่งแตกต่างจากเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ไม่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องดังกล่าวจึงใช้ความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอ

2. จากการศึกษแหล่งความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกรพบว่า ในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีแหล่งความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอในระดับปานกลางโดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีแหล่งความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอในระดับน้อยดังนี้ วิทยุกระจายเสียง เจ้าพนักงานบริษัทเอกชน และอินเทอร์เน็ต ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการมีแหล่งความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโออยู่ในระดับน้อย ดังนี้ เอกสารวิชาการ/วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ เจ้าพนักงานบริษัทเอกชน วิทยุกระจายเสียงและอินเทอร์เน็ต จะเห็นว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีแหล่งความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการเนื่องจากได้รับการ

สนับสนุนและชี้แนะจากเกษตรกรด้วยกันเองแล้วยังได้รับการชี้แนะและแนะนำเกี่ยวกับเอกสารวิชาการจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จึงมีแหล่งความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอแตกต่างกันกับกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรสิงห์ พูนเพิ่มสุขสมบัติ (2547) ที่ระบุว่าต้องการความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และต้องการความรู้จากวิทยุโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตในระดับน้อย และขัดแย้งกับสุพิศ จิตรภักดี (2535) ที่ระบุว่าความรู้ได้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประโยชน์ น้อยเนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาเข้าไปให้คำแนะนำเพราะต้องดูแลเกษตรกรในเรื่องอื่นๆด้วย

3. สภาพการผลิตส้มโอ สภาพการผลิตส้มโอของเกษตรกรทั้งเข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการ มีลักษณะใกล้เคียงกันเกือบทุกด้าน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าสภาพพื้นที่และภูมิอากาศของเกษตรกรมีลักษณะเหมือนกันและอยู่ใกล้เคียงกัน เวลามีปัญหา ก็สามารถปรึกษาหารือกัน ซึ่งสอดคล้องกับสุพิศ จิตรภักดี ที่ระบุว่าการผลิตส้มโอของเกษตรกรสิ่งที่มีประโยชน์คือการที่เกษตรกรพูดคุยกันทั้งในด้านการผลิต พื้นที่ที่ปลูก เพื่อที่จะนำมาซึ่งการปรับปรุงผลผลิตของตนเองต่อไป

4. จากการศึกษาความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอพบว่า ในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอ ในระดับมาก โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอในระดับมากทุกประเด็น เช่นเดียวกับเกษตรกรที่ไม่ร่วมโครงการ ทั้งนี้เนื่องจากการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอเกษตรกรยังคงให้ความสนใจและมีความต้องการให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบให้การแนะนำหรือเป็นที่ปรึกษาในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอ และเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในเรื่องของการแปรรูป/การบรรจุภัณฑ์ ซึ่งจากการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีความรู้ในระดับน้อย ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าไม่มีหน่วยงานใดที่เข้าไปอบรมและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในด้านนี้ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถที่จะพัฒนาผลผลิตไปเพื่อให้เกิดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์และการสร้างมูลค่าของผลผลิต จึงเห็นสมควรนำเสนอข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาเกษตรกรต่อไป

ปัญหา

เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีปัญหาในด้านต้องการความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการเพิ่มความหวานในผลส้มโอ การทำให้กุ่มเต็ม-ไม่ฝ่อ-เกิดไต้ปลา การปลิดผล เช่น ผลเล็ก ผลบิดเบี้ยว ผลมีตำหนิ การดูแลรักษาช่วงส้มโอติดผล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช โดยใช้ศัตรูธรรมชาติ รวมทั้งมีการสาธิตวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. แหล่งความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนวิชาการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอไม่ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหรือไม่เข้าร่วม เพื่อให้เกษตรกรมีการผลิตส้มโอที่มีคุณภาพ ปลอดภัยจากสารพิษจำหน่ายให้กับผู้บริโภค ตลอดจนส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงานแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อเห็นตัวอย่างเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอ

2. ความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอของเกษตรกร จะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการมีความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอ ไม่ว่าจะเป็นพันธุ์ การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว

อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเพิ่มพูนความรู้ให้กับเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรมีการผลิตส้มโอที่ลดต้นทุนการผลิต ให้ผลคุ้มค่ากับการลงทุน

3. ปัญหาความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และไม่เข้าร่วมโครงการมีปัญหาความต้องการความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอในระดับมาก ได้แก่ การเพิ่มความหวานในผลส้มโอ การทำให้กุ้งเต็ม-ไม่ฝ่อ-เกิดใบปลา การปลิดผล เช่น ผลเล็ก ผลบิดเบี้ยว ผลมีตำหนิ การดูแลรักษาช่วงส้มโอติดผล เป็นต้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะการเพิ่มความหวานในผลส้มโอ ถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตส้มโอให้กับเกษตรกร และค้นหากลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตดังกล่าวให้กับเกษตรกรเพื่อเป็นตัวอย่าง และนำเทคนิคในการปฏิบัติมาใช้ในการปลูก

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ปัจจัยที่ส่งผลให้การเพิ่มคุณภาพผลผลิตส้มโอประสบความสำเร็จ
2. การยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร และการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม (GAP) ในการผลิตส้มโอ เพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิตของเกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร (2545) “เกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับส้มโอ” กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- จริญ ไทยยานนท์ (2548) “การจัดการการผลิตผลผลิต” ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นขอนแก่น
- จริยา อุปศรี (2549) “การจัดการผลผลิตและการตลาดส้มโอของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ” อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ รายงานการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เขาว์ โธนกแสง (2542) “การจัดการการตลาดและการผลิต” นนทบุรี: สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพฯ
- ทวีเกียรติ ยิ้มสวัสดิ์ และคณะ (2537) “รายงานการวิจัยรวบรวมพันธุ์ส้มโอ” ขอนแก่น: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น [ม.ป.พ.]
- นงเยาว์ นิ่มกร (2545) ความรู้เกี่ยวกับส้มโอและการปรับปรุงคุณภาพส้มโอ กรุงเทพฯ: สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา (2535) “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจขยายพื้นที่ปลูกส้มโอในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการผลิต กรมส่งเสริมการเกษตรสงขลา [ม.ป.พ.]
- สำนักงานมาตรฐานและตรวจสอบสินค้าเกษตร (2543) มาตรฐานการตลาดส้มโอ อัดสำเนา
- สุพิศ จิตรภักดี (2535) “ความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอต่อการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สุรสิงห์ พูนเพิ่มสุขสมบัติ (2547) การประเมินความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตส้มโอตามโครงการโรงเรียนเกษตรกรในพระราชดำริ กรณีศึกษาจังหวัดนครนายก วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2

The 2nd STOU Graduate Research Conference

อนุชา แก้วคำมา (2545) “เกษตรกรรมเมืองสองแควปลูกส้มโอพันธุ์ทำช่อขายบนสายการบินไทย” มติชนบทฉบับเทคโนโลยี

ชาวบ้าน 14(285): 32-33

Patrick Meredith (1961) Learning, remembering and Knowledge London : English Universities Press